

բարձր ուսում ստացած կինոս- ներից:

Այս հայ խմբագրի վիճակը: Այս միակ դամբանական ծա- րը, որ կարելի էր լինի կարգալ հայ խմբագրի դադարի վրա, երբ նա մեռած էր լինի:

Վանի որ աշխատող մարդը կենդանի է, մենք ամեն միջոց ենք գործ գնում, որ արգելենք նրա գործունեությունը, որ ան- հնարին դարձնենք նրա գործու- նեությունը շարունակելը, — իսկ երբ կը մեռնի եկեղեցիներում հոգեհանգիստներ կը կատարենք նրա յիշատակին:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱԿ ԱՍԻՄԻԼԱՐԻՑ

Փետրվարի 28-ին

Բարեկենդանի կենդանիքի որը վարդապետաց ասեր այստեղ կատարեցին բուսական չորս կեր- պով: Երկու ուսումնարանների աշակերտուհիները և աշակերտները համերային երգատեսիլներով փառապատում էին հանգիստ: Դադարի վրա հո- գեհանգիստը կատարելու միջոցին արժ. Ս. Բա- ռիկյանը հանդիմանալով ասաց. «Դու մեր եկեղեցու դարձն է, նա միայն արժանաւոր քա- նանայ է»:

Այդ որը ուսումնարանի մարտիրոսներ, ու- սումնարանի զանգիւնում պատրաստել էր աշակեր- տուհիների ձեռնարկները վիճակախաղի համար: Պատարագից յետոյ բոլոր բազմությունը երկու սեռից բազմաթիվ լրջությամբ ուսումնարանի դա- լիքը իր ներկայությունով արդարանք Գրիգոր արք- եպիսկոպոս Սաղմոսեանցը պատուեց այդ ընկե- րությունը և մի նախաձեռն խրատ խոսեց, որի բովանդակությունը էր որ անպատճառ պետք է քայքայել երկուսն ուսումնարանների մաս արեւա- տադրական ուսումնարաններ և որ ինքն աշ- խատանք խնայելու չէ այդ գործի աջակցելու: Յանկանում ենք աջակցություն հայր արքայանքին: Նրանից յետոյ հասարակական Տէր-Ջալալեանց, ի-

պետք էր կատարել, ուր մնաց, որ խնամում էր նրա թանկագին տիրուհու կենսաշրջ: Նա վեր- կացաւ:

—Եկեղեցու անկողն, հրամայեց տալուրային նուազածունքին:

Նրանք տեղեցին լեկեղեցու անկողն: Բազմու- թիւներ այժմ տեղի մատուցաւ իշխանական սե- ղանքին: Ամեն կողմից անդադր վրա էր թափվում:

Եթե սուրբ գիրքը տալիս է մեզ մի նուազագրի- քիմակ, թէ ինչպիսի Դավիթը, Խաչատուրի մարգա- րէն և թագաւորը, ներշնչված մի արքայան պղնձաթիւնով, պար էր գալիս տապանակ ուխտի առջև, — ոչ սակաւ նուազագրի էր տես- նել, թէ ինչպիսի վրաց երկրի տէրն ու իշխանը, կաթողիկոս գլխու ազգայնականները, սկսեց իր պարը: Հազարաւոր ձեռքեր ծափ էին տալիս, բազմաթիւ զուգանքներ և նազարանքներ արտա- լանում էին: Այդ միջոցին սեղանակից արկիւններն էլ վեր առին իրանց մաս դրած զայրանքներն ու թմրակները, սկսեցին անել: Նուազարանների ձայնների նման միտառնում էին և Կիւսանք թագաւորական խառնածայն ազգայնները, կապու- լով խիստ անտարբեր, վայրենի ներդաշնակու- թիւն:

—Բաւական է, հրամայեց տալուրային:

Նուազարանները դադարեցին, և մեծ պարներ բոլորին զլուխ տալով, նստեց իր տեղը: Գլխու եղջիւրները դառնալով դեպքին:

Տիրուհու կենսաշրջ խմելուց յետոյ տալուրային հրամայեց խմել ժառանգի կենսաշրջ: Այժմ պետք պար դար նրա մայրը: Տիրուհին յայտնի էր որ- պէս լուս պար կնոջ: Նրան սիրեց, նրա նման տունանցաւ: մեծ պարներ միայն նրա լուս պար գալու համար, թէ ան այժմ մարմնի լափազանց ծանրությունը արգելում էր նրան առաջնայ թեթիւ պոռնակները գործել իր պարի մէջ: Այսուամե- նային, տիրուհին այս անգամ ևս գործադրեց բոլորին իր հրամայի պարով:

դադարանք և Պրինցիպալը: Առաջին երկուսի բա- վանդակները զլուխ տալով երկուսն էլ դա- տարակութեան մասին էր, իսկ երրորդը նմա- ղադարում էր Մամիկոնեանների ծագումը և ան- ղեպալը: Հնորակալություն այդ պարներին: Ար- կապեցաւ վիճակախաղը:

Թէ գործող և թէ ժառանգողների անձանքը լինելու մասին վիճակախաղի նման (պետք է ասել որ Ախալքալաքում այդ վիճակախաղը առաջին անգամն էր), բուսական անկանաւթներն էր, բայց ոչինչ, ամենքն էլ կրնանք ասել այդ գործին: Դաւիթեան, պատր վրա, չըմանալի մէջ ասած անձան (վարդանի) պատկերը ծագելիցնալով գա- րայրված էր և վարդանի չըմանալի բոլորը գրված ասած վարդանային:

Մեր հրապարակական հնորակալությունը յայ- անում ենք մեծ արկիւն Դարալանեանցին, որը ամբողջ տասն օր գրել և ցերեկ անիւնը աշխա- տում էր վիճակախաղի պատրաստութեան վրա: Մենք յայտ ունենք որ պատկերի հազարաթու- թիւներ անտես չի անել նրա աշխատութիւնները:

Վիճակախաղը յոգուտ երկուսն ուսումնարան- ների էր, և զուտ արգիւնք գոյացաւ 200 բուրջ:

Այդ երկուսն էլ, ինչպէս ամենայն տարի տա- վորութեան ունի, արժ. Խաչիկ ա. քան. Բարսե- ղեանց, մի քանի բարեկամներով անկողն իր տա- նախարարութեամբ: Այդտեղ տեղանի վրա պ. Կ. Մալախեանցի առաջարկութեամբ հրաւիրեցին:

Նուազարաններ 12 բուրջ յոգուտ «Միացեալ ընկե- րութեան»:

Նայն միջոցին արք. Սաղմոսեանցը ա- ռաւարկում է ներկայ եղող երթաւորներին շարաթ երկուսն անպատճառ մի ներկայա- ցումն առաւ: Նրանք խոստանում են և 24 ժամ վայ մէջ պատրաստում և ներկայացնում են «Բը- լանի ամուսնութիւն», «Վարդի իմ վեպեր» և «Փա- ցաններ» Ներկայացումը բուսական յաջող անցաւ, զանկէն բոլորովին լի էր, շատ խնդրողներ տու- անք չէին կարող ճարել: Տեղերի գները սովորա- կանից շատ պակաս էին նշանակված: Ներկայա- ցումը յոգուտ բեմի էր և զուտ արգիւնք մնաց, ինչպէս լուս էր, 90 բուրջի:

Ականատես

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքի լրագիրները հազարում են, որ Ֆրանսիացի կառավարութիւնը վճարել է խա- ջարդել կենսաբանական ուսուցիչ կառավարու- թեանը հասարակեցնել Ֆրանսիայի մէջ եղած կառավարական և բնական գիտելիքների իրա-

Նուազարանները շարունակում էին անել զա- նազան եղանակներ: Կենսաբանի ներքին ներդ- նեանք անցնում էր սեղանակիցների մէջից մի- անի: Տօլուրային ոչ մէկի (խաբար) չէր կա- րում, իրաւաւորի կենսաշրջ խմելու ժամա- նակ հրամայում էր անել և ապաւորում էր սեղանա- կիցներին մէկին կամ պար դալ կամ երգել: Այս- պէս թաւաղի որդիները համ ուսում էին, համ խմում էին, համ երգում էին, համ պար էին գա- լիս: Այդ չէր արգելում նրանց երբեմն վերելե- նալ նստած սեղանից, վազել գէղեցի դաշտային խո- նանցը, կրակի վրայից վեր առնել խորովածի երկու տար շաքարներ, և երկու մեքրով բրա- նած, ուրախ-ուրախ քերել, և բոլորին «Թաւա- ցա» անելով, ասել:

—Համեցէր, համեցէր, Բն լուսն է...

Միւսները ձեռքները մեկնում էին, չուրմու- լից գուր և կն խառնում խորովածը, և արիւնք ու խղր կաթկաթելով, գնում էին իրանց բե- րանները, ասելով:

—Փան, փան, փան... շատ լուսն է, շատ լուսն է...

Թէ այդ և թէ կին գտնվում էին անասունա- րեկրութեան մէջ: Նրանց մէջ դադարել էր մը- տաւորը, այժմ գործում էր միայն զրգոյթած զգացմունքը: Տօլուրային արդէն վերջացած լի- նելով բոլորի կենսաբանի խմելը, այժմ իրա- տուհի տուեց սեղանակիցներին իրանց բնարու- թեանը առաջարկել նոր կենսաբան: Այդ կենսա- անի ժամանակ, — որ կամաւոր էին, որ գուրկ էին պաշտանական բնարութիւնից, — սովորու- թիւն կար, այն անձը, որի կենսաշրջ խմելով էր, պարտաւոր էր պաշտել: անձը բոլորի նման Այդպիսի բանակներ խմելով էին բոտ մեծի մա- սին գեղեցիկ սեպի կենսաշրջ:

—Բոլոր կենսաբանից թոյլ եմ տալիս բնարել, բայց իմ կենսաբան, ասաց տալուրային ծիծաղե- լով:

Միւսներն կարծեց, Նրա ամուսին այրի հա-

ւանքները և թոյլ տալ որ երկու անասն գիմա- ղանների ուսումնարան աշակերտները անխոր- քաւոր ընդունվեն նամակարանների բոլոր ֆա- կուլտետներում:

Անցեալ 1880 թին «Մշակի» բաժանորդների գրա մնացին մեծ ապաւորներ: Այս քաղաքնե- րի վրա բաժանելով, իրաւաւոր քաղաքում ինչպէս մարդ չեն վճարել մեր խմբագրութեանը թէ ամբողջ տարով և թէ մի քանիսները կն- տարով: Ախալքալաք 4 մարդ չեն վճարել, Ալեք- անդրապոլ 7 մարդ, Աստրախան 2, Աղզալ 1 (6 բուրջ), Մազու 4 (որոնցից մէկը 6 բուրջ, իսկ մնացածները աստ աստ բուրջ), Նոր-Բաշա- ղա 1, Վաղարշապատ 1, Գորի 1 (5 բուրջ), Գեղուսի 1 (7 բուրջ), Գանձակ 3, Կիւ- տերիւնդար 1, Կրեան 41 (որոնցից երկուս 6 բուրջ), Իգդիր 1, Կարա 1, Կազան 1 (5 բուրջ), Մազաթ 2, Նոր-Նախիջեան 3, Հին-Նախիջեան 1, Օրգուսթ 1, Օղէստ 1, Պրոսկովի 1, Սա- րատով 1, Սարկիսով 1, Քէլա 1, Խարկով 1, Ծուլի 2 (որոնցից մէկը 6 բուրջ) և վերջապէս Թիֆլիս 24 նոյի: Ընդամենը 1200 բուրջ գու- մարից անելի ապաւոր: Եթէ պարտները չը վճարեն մեզ մինչև այս տարվայ յալիս ամիսը, մենք կը ապաւորենք մեզ պարտ մնացող բոլոր այդ պարտների անուններն ու ազգանունները «Մշակի» էջերում:

ՎԱԿԱՐՇԱԿԱՍԻՑ մեզ գրում են: «Մանկու- նու բարեկամները այստեղ լուր են տարածել, որ իրք թէ Տիգրանեանի առաջնորդ փրկու- պոս Կաթիկոսը թէ՛ օղիվեր մեռնի սեղանի է եղել մանկ վեհարան կաթիկոսի տնայն, բայց Մանկուսին չէ թողել: Այդպիսի գրադատութեանը կամեւում են Մանկուսին ու նրա արքանակ- ները արգարտանել այն կամայականութեամբ, որին ենթարկվեցաւ փրկուպոս Կաթիկոսը»:

ԵՐԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են որ Արշակ Պապա- խանով անունով մի անձն, որ քաղաքագոր է եղել Երևանի նահանգական կառավարութեան պաշտանատան մէջ, կեցած ձեռագրիներ և անցա- գիրներ է չինել, որպէս զի վանի հիւպատոս Կառնարտիկանի անունով 200 պոլիսիսկոպիսի րոսի տունայ և փախի գէղեցի Թիւրքիս: Պա- պախանով այժմ բանտարկված է և նաքանդնու- թեանը ենթարկված:

Մի նախարարի պարտն գրում է մեզ: «Հաւ-

նաքը թէլապրեց մեծ պարտին առաջարկել Կեն նախ գեղեցիկ Միւսնիայի կենսաշրջ: Նա լիքը բաժանել մեռնի, շնորհալի կերպով վեր կացաւ, և բոլորի նման պաշտելի անկողն յե- տայ, զլուխ տուեց և ապա խմեց:

—Այդ Աստուած կը վեր աննի, որ իմ կենսա- իմ աչքի առջև համարում են, ասում էր աս- լուրային, մեռնելը գէղեցի երկրից բարձրացնե- լով: —Եկ, Միւսնիայ շան, մատ եկ, քո հոգուն մա- տալ, եկ ևս էլ համարեմ, ազատում էր նա իր արկիւնը: Բայց արկիւնը չը մատուցաւ նրան, ան- վայել համարելով հրապարակա իր ամուսին նման համարակցել:

—Տեսնում էր, Բն լուսն էր քանիս են այդ կենսաբան, ասում էր տալուրային, այժմ մեռ- յելը իր ծնկների վրա խոփելով: —Հրապարակա տիրիւնների նման կը համարեմ, բայց ինչպէս ա- մուսին նման անձի կը համարեն:

Բոլորը ծիծաղեցին:

Այդ միջոցին Նան թաւաղի որդին, իր չու- ջր աչք անկողն, որոնում էր Թամարին: Նա մը- տանում էր առաջարկել նրա կենսաշրջ, որ դա- նով առիթ ունենայ իր վաղուց ցանկացած համ- բոլոր քաղել նրա սիրուն չըմանքից: Բայց Թա- մարը չերեցաւ, օրորողներից զեռ ոչ մէկը չէր վերադարձել գրասանքից: Նա առաջարկեց պա- տու իշխանուհու կենսաշրջ, որը խիստ գունդա- կութեամբ վեր բարձրացաւ իր տեղից և սկսեց իր չու ու ցամաք չըմանքը կապնել բազմա- կանների չըմանքներին: Երբ մտնեցաւ նա ա- լուրային, վերջինս ծիծաղելով ասաց:

—Եթե մի (խորով) բան լինի, ինչ մաս չէիք զայ:

Մինչ այստեղ երկրի պետերը դաւարանում էին, մինչ գուհուն և նազարան արտաւոր էր, ուխտաւորների բազմութեան մէջ, պարկու- պղուկը թեքի տակը գրած, զանազա յայտերով չըմում էր ծագողական բանաստեղծը: Ամենի

լարայի յետ մնացած վիճակին նպատակ է աչք թաղի մէջ զանազան վարդապետ հիմնարու- թիւների բացակայութիւնը: Միակ նաշտարա- դատարանը, IV բաժինը, գտնվում է նամակա- վանքի եկեղեցու մօտ, Սաղի մի խուլ անկի- նում, որտեղ պետք է անանցնել ցերեկին եր- թեկին: Հաւարարի նախարար բնակիչները, Այդ տեղը գուցէ միայն պ. դատաւորի նամակա- արտութեան ունի, որի բնակարանը նուա չէ գտնվում դատարանից, իսկ բնակիչները նամակա- շատ անյարմար է»:

Քաղաքային դատարի անցեալ նիստերից մէկը մէջ, երբ քննվում էր փողոցների մաքրութեան համար նշանակված 57,000 բուրջու ծախսը, ար- տարաւատ պ. Եվանդուլով Սաղիայի պէս փո- ղացներում պակասութիւն գտնելով, առաջար- կում էր, որ անու ժամանակ ամեն բազմ կան- գնեն մարդիկ և շարունակ մաքրեն շուտ շուտ առաջող ճանապարհները և արտաւարները, որ- պէս զի չը վայր բնկեն նրա պէս քնայն ան- յոգները և իրանց թանկագին զուտը չը կտան: Որքանակից պաշտպանութեան քաղաքային խնե- լանքներ... Թիֆլիսի հարկատու ժողովրդի կը ցած հարկաւոր քաղաքներում տարաբնակի ցե- խից անցնել չէ լինում, իսկ մեռնող հող կտու- րերից ցերեկով միւսը թէլապրիկեան կիւն է գոր- նում ճանապարհները, — և այս մասին մի ան- լի չէ լուսնով գուհունային Բայց Սաղիայի արի- տախարանական մասի ճարտարախօսը պատմելով է, որ իր կեցած փողոցները պաշտպանական զու- լիւնի նմանվելին: Երեկ շուտով պ. Եվանդուլով կը պահանջի քաղաքային նախաձեռն մէջ մա- յնել մի քանի հազար բուրջ Սաղիայի քաղաք- թարսկատանի խալիլաներով ծածկելու:

«Порядок» լրագրի մէջ կարգում ենք նմա- լեալը: Կ. Պաղի մեր թղթակիցը նորերուն հաղորդեց, որ Բ. Դուրը չափազանց աշխատում է բաժանել թիւրքիսիստական հայերին ուսու- նադատներին և այդ նպատակով հանգում է նրանց չը համալել լինիմանի կաթիկոսի հոգ. ւոր իշխանութիւնը և իրանց սեփական կաթի- գիկոս ունենալ Սիսի մէջ: «Իմաստ» լրագրից հաստատում է Բ. Դրան այդ Աղուսեանը, մի քանի տեղեկութիւններ հաղորդելով Կ. Պաղի մէջ հրատարակվող թիւրքաց լրագրիներին, որ- րոնք բացարձակ յայտնում են, թէ անհրաժեշտ է բաժանել թիւրքաց Հայաստանը ուսուցիչ Հա- յաստանից կրթական կողմից: Հայ ազգանկ-

մաս ամուս էր նա, ամենի մաս երգում էր, և ամեն տեղ նրան տալիս էին կամ մի պատա- նաց, կամ սե փող: Նա իր չըմանքը կատարելով մատուցաւ իշխանական սեղանին, և որպէս մար- նացած բազմ, սկսեց երգել:

Հըտիկ, հըտիկ, նախաձեռն փետրիկ, մեծացի, փեղ կուտ կը տամ, շուտ մեծացի, չաղացի, Վեր գրվիր տուրքը կուզէ տարեկան, փեղ պարտին բնայ կը տամ պատուական:

Հըտիկ, հըտիկ, նախաձեռն մարթիկ, մեծացի, փեղ կուտ կը տամ, շուտ մեծացի, չաղացի, Վեր գրվիր տուրքը կուզէ տարեկան, փեղ պարտին բնայ կը տամ պատուական:

Վաղիկ, աղջիկ, սիրուն աղջիկ, մեծացի, փեղ հաց կը տամ, շուտ մեծացի, չաղացի, Վեր գրվիր տուրքը կուզէ տարեկան, փեղ պարտին բնայ կը տամ պատուական:

Վաղիկ, աղջիկ, սիրուն աղջիկ, մեծացի, փեղ հաց կը տամ, շուտ մեծացի, չաղացի, Վեր գրվիր տուրքը կուզէ տարեկան, փեղ պարտին բնայ կը տամ պատուական:

Վաղիկ, աղջիկ, սիրուն աղջիկ, մեծացի, փեղ հաց կը տամ, շուտ մեծացի, չաղացի, Վեր գրվիր տուրքը կուզէ տարեկան, փեղ պարտին բնայ կը տամ պատուական:

Վաղիկ, աղջիկ, սիրուն աղջիկ, մեծացի, փեղ հաց կը տամ, շուտ մեծացի, չաղացի, Վեր գրվիր տուրքը կուզէ տարեկան, փեղ պարտին բնայ կը տամ պատուական:

Վաղիկ, աղջիկ, սիրուն աղջիկ, մեծացի, փեղ հաց կը տամ, շուտ մեծացի, չաղացի, Վեր գրվիր տուրքը կուզէ տարեկան, փեղ պարտին բնայ կը տամ պատուական:

Վաղիկ, աղջիկ, սիրուն աղջիկ, մեծացի, փեղ հաց կը տամ, շուտ մեծացի, չաղացի, Վեր գրվիր տուրքը կուզէ տարեկան, փեղ պարտին բնայ կը տամ պատուական:

(Կը շարունակուի)

